

TELEMARK FYLKESKOMMUNE
Seksjon for drift

Vår saksbehandler
Jan Gullik Sørbø, tlf.

Vår dato
11.12.2014
Deres dato

Vår referanse
14/00508-3
Deres referanse

Det kongelige kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Høring privatskoleloven, svar fra Telemark fylkeskommune

Telemark fylkeskommune oversender med dette svar på høringen om endring av privatskoleloven. Høringssvaret skal behandles politisk i hovedutvalg for kompetanse 4. februar 2015. Siden utvalget først møtes etter høringsfristen, tas det forbehold om mulige endringer i høringsuttalelsen.

Med hilsen
Telemark fylkeskommune
Avdeling for videregående opplæring

Jan Gullik Sørbø

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

<i>Postadresse</i> Telemark fylkeskommune Seksjon for drift	<i>Besøksadresse</i>	<i>Telefon</i>	<i>Telefaks</i>	<i>Foretaksregisteret</i> 940 192 226
	<i>E-post</i>		<i>Bankkonto</i> 5083 05 42083	<i>Hovedkontoradresse</i> Fylkesbakken 10 3715 Skien

Vår dato
11.12.2014

Vår referanse
14/00508-3

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Det kongelige kunnskapsdepartementet		Postboks 8119 Dep	0032 OSLO

Svar på høringsnotat om forslag til endring av privatskoleloven fra Telemark fylkeskommune

Teksten følger struktur og kapittelinnndelingen i høringsnotatet fra Kunnskapsdepartementet.

1. Bakgrunn

- Telemark fylkeskommune er positiv til at det framlagte forslaget til lovendring innebærer mindre endringer i gjeldende rett enn de første signalene fra regjeringen skulle tilsi. Fylkeskommunen støtter regjeringens ønske om at en ny friskolelov skal samle bred støtte og stå seg over tid. Det er avgjørende for fylkeskommunene å ha forutsigbare rammer som ikke blir endret vesentlig med skiftende regjeringer.

2. Lovens tittel

- Telemark fylkeskommune er positiv til at loven endrer navn til lov om *frittstående skolar*. Endringen kan bidra til en klargjøring av forholdet mellom friskoler og private skoler uten offentlig finansiering.

3. Godkjenningsordningen

- Telemark fylkeskommune er positiv til at det fortsatt skal stilles krav om at frittstående skoler skal ha et grunnlag.
- Telemark fylkeskommune er positiv til at dagens sju mulige grunnlag videreføres.
- Telemark fylkeskommune går imot forslaget om at videregående opplæring i yrkesfag skal bli et nytt grunnlag for godkjenning. Fylkeskommunen har følgende begrunnelse for dette standpunktet:
 - En effektiv og god yrkesopplæring er avhengig av riktig dimensjonering av antall skoleplasser i forhold til næringslivets behov og tilgang på læreplasser. Antall skoleplasser på Vg1 og Vg2 må samsvare med tilgang på læreplasser og næringslivets behov for arbeidskraft. Fylkeskommunene gjør i dag en grundig vurdering ut fra mange interesser og setter sammen et skoletilbud som finjusteres fra år til år. Dette viktige dimensjoneringsarbeidet vil bli vesentlig mer komplisert med private aktører som kan tilby opplæring på enkelte fagområder. Når fylkeskommunen får redusert mulighet til å styre tilbudet, er det fare for at balansen mellom skoletilbudet og næringslivets behov oftere kommer i utakt.
 - Etter Vg2 søker elevene læreplass. Formidling av læreplasser er nå organisert av fylkeskommunen og bygger på lange tradisjoner for samarbeid med bedrifter. For en del fag er det ofte snakk om ganske få plasser i hvert fylke. Når elever fra private aktører skal konkurrere om de samme læreplassene, vil det lett oppstå ubalanse mellom antall søkere og antall læreplasser.

- Som regional utviklingsaktør har fylkeskommunene ansvar for en rimelig fordeling av tilbud mellom regionene i fylket. For å fylle denne rollen må fylkeskommunen kunne styre tilbudet i forhold til behov og kapasitet i ulike regioner. Samarbeid mellom fylkeskommunene sikrer også en rimelig fordeling av tilbud mellom fylkene. Yrkesfaglige friskoler vil gjøre at fylkeskommunene vil få vansker med å fylle rollen som regional utviklingsaktør.
 - God opplæring forutsetter stabile og sterke fagmiljøer på skolene. De yrkesfaglige fagmiljøene er ofte små og sårbare. Når elevene skal sikres et bredest mulig tilbud, blir det ofte små elevgrupper. Yrkesfaglige friskoler vil trekke både elever og lærere ut av etablerte miljøer. Dette vil svekke de eksisterende fagmiljøene.
 - Ikke alle som går ut av Vg2 yrkesfag får læreplass. De som ikke har fått kontrakt innen 1. september har rett til et alternativt tilbud. Yrkesfaglige friskoler vil høyst sannsynlig også ha Vg2-elever som ikke får læreplass og ut fra dagens regelverk er det fylkeskommunene som har plikt til å gi et alternativt tilbud. Ut fra dette vil det lett kunne oppstå situasjoner hvor friskoler har flere elever enn de greier å formidle til læreplass, og at fylkeskommunen må gi disse et alternativt tilbud som gjerne blir svakere enn hva lærlingene får i sine bedrifter.
 - Det er sannsynlig at yrkesfaglige friskoler vil etablere tilbud i regioner og på fagområder med sterke næringsmiljøer. Bedrifter med stort behov for arbeidskraft vil kunne tilby både elever og lærere i friskolene gode betingelser. Fylkeskommunene har ansvar også for mindre attraktive fag og regioner og vil lett framstå med høyere kostnader og dårligere resultater enn friskolene. Dette vil over tid svekke det offentlige skoletilbudet.
 - Som oppsummering mener Telemark fylkeskommune at det i høringsnotatet ikke sannsynliggjort at innføring av yrkesfaglige friskoler vil øke gjennomføring eller gi elevene bedre læringsresultater. Fylkeskommunen mener også at etablering av yrkesfaglige friskoler vil svekke muligheten til optimal tilpasning av opplæringstilbudet til næringslivets behov og mulighet til å ta imot lærlinger. Det blir større behov for koordinering og administrasjon, noe som samlet sett vil gi mindre effektiv bruk av ressursene i yrkesopplæringen. Det er også sannsynlig at etablering av yrkesfaglig friskoler vil skape større forskjeller både mellom elever og mellom regioner.
- Hvis det åpnes for godkjenning av yrkesfaglige friskoler, mener Telemark fylkeskommune at disse skolene også skal ha plikt til å tilby alternativ opplæring på Vg3 til elever som ikke får læreplass etter fullført Vg2. Elever som er tatt inn på en yrkesfaglig friskole bør har rett til å fullføre opplæringen på denne skolen dersom de ikke får læreplass.
 - Telemark fylkeskommune er positiv til at muligheten for godkjenning av yrkesfaglige friskoler som spesielt skal sikre små og verneverdige håndverksfag videreføres.

- Telemark fylkeskommune går imot forslaget om at profilskoler skal bli et nytt grunnlag for godkjenning. Fylkeskommunen har følgende begrunnelse for dette standpunktet:
 - Innenfor videregående opplæring er det allerede med gjeldende rett gode muligheter for fordypning i ulike emneområder. Kunnskapsløftets organisering av opplæringen med 12 utdanningsprogrammer og en rekke muligheter for å velge innenfor disse gir elevene rom for å spesialisere seg.
 - Grunnskolen skal gi et bredt og felles grunnlag slik at elevene kan velge blant alle tilbud når de går over til videregående opplæring. En spesialisering allerede på grunnskolenivå vil redusere valgmulighetene i for ung alder.
 - En utvidelse av dagens ordning med privatskoler innen toppidrett til også å gjelde realfag, språk, kunst og kultur vil sannsynligvis medføre en betydelig økning i omfanget av friskoler. Telemark fylkeskommune ser at det kan være ønskelig med et visst innslag av friskoler i utdanningssystemet, men departementets forslag vil åpne for økning i et omfang som kan gi grunnleggende endringer av hele det norske utdanningssystemet. Fylkeskommunen mener dette vil svekke fellesskolen som er en grunnleggende verdi i norsk grunnopplæring. Et stort innslag av frittstående profilskoler vil øke forskjellene i skolen.
 - Som oppsummering mener Telemark fylkeskommune at det i høringsnotatet ikke sannsynliggjort at innføring av frittstående profilskoler innenfor realfag, språk, kunst og kultur vil øke gjennomføring eller gi elevene bedre læringsresultater.
- Telemark fylkeskommune er positiv til at godkjenning skal gis på grunnlag av skjønnsmessig vurdering slik gjeldende rett legger til grunn. Det bør, slik departementet også foreslår, ikke innføres rett til automatisk godkjenning når lovens minimumskrav tilfredsstilles.
- Telemark fylkeskommune er positiv til videreføring av bestemmelsen om at kommunene/fylkeskommune skal ha innsigelsesadgang når etablering av friskoler har negative konsekvenser for det offentlige skoletilbudet. Godkjenning bør ikke gis dersom etablering av en friskoler får negative konsekvenser for det offentlige skoletilbudet.

4. Krav til innhold og vurdering

- Hvis det åpnes for yrkesfaglige friskoler, mener Telemark fylkeskommune at disse også under visse betingelser kan tilby lærekontrakter og opplæringskontrakter som følger en annen organisering enn den opplæringsordningen som er fastsatt for Kunnskapsløftet (vekslingsmodeller). Dette forutsetter at friskolene får plikt til å gi opplæring i teorifag som elevene skal ha i kombinasjon med opplæring i bedrift. Elever ved friskoler som følger ulike vekslingsmodeller må ha rett til en komplett opplæringen ved den aktuelle friskolen som fører fram til full kompetanse eller grunnkompetanse.

5. Kompetansekrav for undervisningspersonalet

- Telemark fylkeskommune har ingen kommentarer til dette punktet.

6. Inntak av elever

- Telemark fylkeskommune har ingen kommentarer til dette punktet.

7. Inntak av voksne

- Telemark fylkeskommune støtter departementets forslag om å ikke endre gjeldende rett når det gjelder inntak av voksne med eller uten rett til videregående opplæring.
- Telemark fylkeskommune er skeptisk til at det åpnes for godkjenning av frittstående videregående skoler spesielt organisert for voksne med rett.

8. Reguleringen av private skoler som tilbyr videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett (toppidrettsgymnas)

- Telemark fylkeskommune har ingen kommentarer til dette punktet.

9. Kompletterende undervisning

- Telemark fylkeskommune har ingen kommentarer til dette punktet.

10. Skolevirksomhet, bruken av skolepenger og statstilskudd, tilsyn, reaksjonsformer mv.

10.2 Forbud mot å drive annen virksomhet enn skole

- Telemark fylkeskommune støtter generelt departementets ønske om å presisere og skjerpe inn kravet om at friskolene bare skal drive skolevirksomhet og disponere offentlige tilskudd og skolepenger til gode for elevene.
 - En presisering og innskjærping kan bidra til at friskoler først og fremst driver skole og ikke blir opptatt av annen næringsvirksomhet.
- Telemark fylkeskommune støtter departementets forslaget om at forbudet mot næringsvirksomhet også skal inkludere eierskap i selskap som driver næringsvirksomhet.
 - Presiseringen kan hindre kjøp og salg av tjenester mellom selskapet som eier skolen og selskaper som direkte eller indirekte har samme eiere. Slik handel kan lett skape uryddighet og gjøre at offentlig støtte og skolepenger ikke kommer elevene til gode.

10.3 Krav om registrering i enhetsregisteret

- Telemark fylkeskommune støtter departementets forslag om at skolen må være registrert i enhetsregisteret eller tilsvarende register før det blir søkt om godkjenning.
 - Registrering vil gjøre det lettere å identifiserer søker og kontrollere eierskap og bakgrunn.

10.4 Krav om minimum innskuddskapital

- Telemark fylkeskommune støtter departementets forslag om at søkere må kunne dokumentere en innskuddskapital på minimum 100.000 kroner.
 - En innskuddskapital på minimum 100.000 kroner er nødvendig for å kunne gjennomføre søknadsprosessen og den første startfasen. I praksis vil det kreves

mer kapital for å komme i gang og minimumsbeløpet bør helst være større, gjerne 200.000 kroner.

- Et høyt krav til innskuddskapital vil kunne bidra til at det er seriøse søkere med et virkelig ønske om å drive skole som søker om godkjenning.

10.5 Minste elevtall

- Telemark fylkeskommune støtter departementets forslag om at en skole må ha minimum 30 elever for å bli godkjent. Det er også rimelig at en godkjent skole mister godkjenningen hvis den tre år på rad har færre enn 30 elever. Det bør fortsatt være unntak for utenlandsskoler, videregående skoler med opplæring i små og verneverdige håndverksfag og skoler spesielt tilrettelagt for opplæring av funksjonshemmede.
 - For å kunne hjelpe elevene til å utvikle sosial kompetanse, følelse av tilhørighet og fellesskap, er det avgjørende at skolemiljøet har et minimumsantall barn og unge.
 - Det er nødvendig med et visst antall elever for å skape et godt faglig miljø for både elever og lærere.

10.6 Krav om bruken av statstilskudd og skolepenger

- Telemark fylkeskommune støtter departementets forslag om å presisere og innskjerpe forbudet mot at eiere av frittstående skoler kan ta ut økonomisk utbytte. Det er positivt at det henvises til formålet med loven slik at eventuelle «smutthull» ikke gir anledning til å omgå forbudet.
 - Det er viktig å signalisere at det er skolene som har ansvaret for at statstilskudd og skolepenger kommer elevene til gode, og at de også har ansvaret for å kunne bevise dette.
 - For å forenkle tilsynsmyndighetens oppgave bør det innføres en ordning som pålegger skolene å godtgjøre at handel med nærstående selskaper har skjedd på ordinære markedsmessige vilkår.
 - Taushetsplikt bør ikke være til hinder for at tilsynsmyndigheten får tilgang til skoleanlegg og nødvendig dokumentasjon.
- Telemark fylkeskommune mener bestemmelser som gjelder skolenes plikt til å dokumentere at handel med nærstående skjer på markedsmessige vilkår bør ligge i forskriften til loven heller enn i økonomiforskriften eller som notekrav.
 - Ved å legge bestemmelsene i forskriften vil de få større tyngde og være lettere tilgjengelige.

11. Innføring av karantenebestemmelse

- Telemark fylkeskommune støtter departementets forslag om innføring av en karantenebestemmelse for å utestenge uegnede aktører etter tap av godkjenning av skoledrift.
 - Tilsynsmyndighetene bør ha mulighet til å ilegge karantene ovenfor enkeltpersoner og/eller selskaper i tilfeller hvor det er begått alvorlige brudd på regelverket for godkjente skoler.

- En karantenebestemmelser kan hindre at enkeltpersoner og/eller selskaper etter tap av godkjenning straks starter etablering av nye skoler.
- En karantenebestemmelse kan bidra til at useriøse aktører ikke unødvendig påfører godkjenningsmyndighetene omfattende arbeid som likevel ikke vil føre fram.
- Telemark fylkeskommune mener at karantenen først og fremst bør omfatte framtidig virksomhet, altså at karantenen skal hindre at en person eller selskap skal kunne etablere nye skoler.
 - Hvis karantenen også skal omfatte stillinger og verv en person allerede har, vil det lett oppstå problemstillinger av juridisk karakter som kan bli ressurskrevende å håndtere.
- Telemark fylkeskommune mener karantenes lengde normalt bør være to år, men at den i særlige tilfeller kan utvides til fire år.
- Telemark fylkeskommune mener karantene skal kunne ilegges både enkeltpersoner, styre og selskap som eier friskoler. Poenget er at det er den eller de som er reelt ansvarlig for regelbruddene som blir ilagt karantenen.

12. Rammebetingelser for godkjente skoler

- Telemark fylkeskommune støtter departementets syn på at det ikke er nødvendig å endre regelverket når det gjelder grunnlaget for beregning av tilskuddet til friskolene.
- Telemark fylkeskommune mener at friskoler fortsatt bør miste statstilskuddet for elever som har udokumentert fravær over 20 dager, altså at «20-dagersregelen» videreføres.
 - Bestemmelsen fungerer som påtrykk på skolene for å sette inn tiltak for å begrense udokumentert fravær.
 - Bestemmelsen gjelder udokumentert fravær. 20 dager er en svært romslig grense når det gis mulighet for mer fravær når spesielle forhold tilsier det.
 - Bestemmelsen gjør at friskolene bare får tilskudd for elever som faktisk er i opplæring ved skolen.